

ARGUMENT

Teoria este dintotdeauna prezentă în lecția de română, fie în sensul general în care acceptăm că orice abordare a literaturii, orice lectură sau comentariu presupun o „minimă conștiință teoretică” (Carmen Mușat), fie într-un mod mai pregnant, când anumite concepte sau noțiuni de teorie literară devin instrumente pentru înțelegerea și studiul literaturii. În acest ultim sens, teoria a fost asociată cu o busolă (Paul Hernadi), cu un instrument optic (Matei Călinescu) sau cu un mecanism care asigură plăcerea lecturii: „cum lectura în profunzime a operei literare este una lentă, atentă la toate semnalele textului, teoria funcționează nu doar ca un instrument optic, ci și ca un mecanism menit să amortizeze viteza lecturii, contribuind astfel din plin la amplificarea și prelungirea plăcerii de a citi” (Carmen Mușat, *Literatura și „sfârșitul” teoriei literaturii*, în O. Fotache, M. Răduță, A. Tudurachi (ed.), *Dus-întors. Rute ale teoriei literare în postmodernitate*, Humanitas, 2016). Prin urmare, apelul la teorie îl poate face pe elev mai atent și mai critic, dar și mai pasionat de lectură. Oferind puncte de reper, teoria mediază întâlnirea cu textul, având implicații în ce privește cum citim, dar și ce citim.

În seria consacrată de *Perspective* istoriei, teoriei și criticii literare, numărul de față tratează statutul teoriei și al criticii în practica școlară actuală.

În articolul din *Dosar*, Alina Pamfil fixează constantele teoriei literaturii pentru ora de română, definește funcțiile atribuite de școală instrumentelor formalizate de teoria literaturii și statuează rolul formativ al cunoștințelor de teorie literară: „acela de a media – de a susține și de a nuanța – lectura operelor literare, dar și acela de a permite structurarea unei înțelegeri ample a fenomenului literar”; „constructele de teorie literară dețin funcții formative importante: ele structurează [...] competența de lectură, pe de o parte, și jalonează viziunea despre literatură și despre rolul ei în dezvoltarea indivizilor și a societății, pe de altă parte”. Articolul conține și modelele de proiectare a activităților de învățare a cunoștințelor de teorie literară, rolul acestor activități fiind acela „de a susține, prin instrumente intelectuale, dialogul elevului cu literatura și [...] de a structura o viziune amplă asupra fenomenului literar”.

Secțiunea de *Experiențe* se compune din contribuții ce prezintă activități didactice, ample sau secvențiale, focalizate asupra unor aspecte teoretice precum genuri, specii și figuri. Proiectele referitoare la modurile de expunere și la descriere sunt însoțite de pledoarii pentru „împrietenirea” cu noțiuni cu grad înalt de abstractizare și pentru apelul la experiența de viață a elevilor, în vederea însușirii mai firești a unor noțiuni și concepte (Ramona Burcă, Corina Dindelegan). În abordarea speciilor literare (doina, parabola), modelul teoretic orientează proiectarea didactică (Monica Scripeț) și favorizează reflecția asupra valorilor formative înscrise în parabolă (Simona Brici). Valoarea operațională a figurilor de stil care mediază accesul la sensul operei facilitează, în mod firesc, receptarea textului poetic (Ana Mihaela Cadleț, Cristina Chiprian). Iar recursul la teorie și critică asigură logica relației cititor-text, prin care „[se] ordonează înțelegerea fenomenului literar” (Simona Mureșan). Tot ca modalități de înțelegere funcționează și recursul la genurile criticii (Mihaela Nicolae) sau utilizarea textului critic drept „reper de lectură specializată” (Alina Dinu, Amalia Gabriela Șerbu). Soluții didactice inedite vin și din asocierea unor noțiuni de teorie literară cu imagini, din recursul la aspecte grafice sau la desen (Daniela Păduraru, Stănuța Nicoleta Popa).

Contribuțiiile din secțiunea *Puncte de vedere*, ele îNSELE veritabile exerciții critice, discută aspecte diverse de teorie și critică literară: analiza problematicii psihologice presupuse de romanul *Pădurea Spânzuraților* de Liviu Rebreanu (Cosmina Hodoroagă), statutul aparte, pentru că depășește convențiile de gen și specie, al textului lui Ion Negoițescu, *Eminescu plutonic – cantata* (Carmen și Achim Stoian), necesitatea de a cunoaște identitatea autorului unei opere de ficțiune, în viziunea lui E. M. Forster (Ioana Nanu), teoria lui Franco Moretti și impactul ei asupra abordării literaturii în școală (Alina Petri), soluțiile oferite de literatură ca *mundus imaginalis* (Maria Radu). Din secțiunea *O idee*, reținem propunerea interesantă referitoare la „notația textului” și la valoarea analizei structurilor de conținut ale textului (Adrian Ghicov).

Tema este completată de dialogul cu criticul literar Paul Cernat (realizat de Luminița Medeșan) și de prezentarea unor cărți de specialitate (Luminița Medeșan).

Redacția